

PEDAGOGIKA KOLLEJLARIDA TARBIYACHILARNI TAYYORLASHDA INNOVATSION TA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

Hamidova Barno Maxmudovna
Jizzax davlat pedagogika instituti magistranti

Annatsiya: Ushbu ishda innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda pedagogika kollejlarda bo'lajak tarbiyachilarni tayyorlash masalalari qarab chiqilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim, innovatsiya, texnologiya, pedagogika kollejlari.

Bugungi jadal o'zgaruvchan sharoitda bilim va axborot asosiy o'zgartiruvchi kuch bo'lib, innovatsion texnologiyalar rivojlangan raqobatbardosh davlatning strategik resurslari sifatida e'tirof etilmoqda. Pedagogika kollejlarining asosiy vazifalaridan biri – rivojlangan kadrlar tayyorlash jarayoni samaradorligini oshirish, uning samarali kasbiy faoliyati bilan bir qatorda, o'z kompetensiyalarini doimiy ravishda takomillashtirishga tayyorligini oshirishdan iborat.

Bugungi kunda bilimlarni o'zlashtirish jarayonining ommaviy xarakteridan ta'lim yo'nalishining individual traektoriyasini qurishga, o'quvchini muammoni aniqlay oladigan va shakllantirishga qodir bo'lgan faol ijodkorga aylantirishga o'tish zarurati mavjud. Shu bilan birga, innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda talabalarning faollik darajasi, bilim va ijodiy faolligi hamda raqobatbardosh mutaxassis tayyorlash samaradorligi aniqlanadi.

Pedagogik innovatsiyalar yo'nalishining noaniqligi innovatsiya mazmunini aniqlashning murakkabligi bilan izohlanadi, bu ta'limning ko'p komponentli strukturaviy hodisasi, uning ko'plab o'zaro bog'liqliklari bilan tavsiflanadi. Tadqiqotchilar va innovatorlarni birlashtiradigan umumiy narsalarni - oldindan ko'rish, ishtirok etish, kelajakka ochiqlik, qadriyatlarni qayta baholashni ajratib ko'rsatish kerak. Yuqoridagilarni sarhisob qiladigan bo'lsak, o'quv jarayonida

innovatsion yondashuv deganda biz pedagogika kollejlari talabalarini kasbiy tayyorlashning faol, interaktiv shakllari va usullarini, shu jumladan, ularning raqobatbardoshligini shakllantirishni modellashtirish, tatbiq etish va ta'lim muhitiga joriy etish amaliyotini tushunamiz.

Faol ta'lim texnologiyalarining muhim xususiyatlari bir qator xususiyatlarga ega va ularni pedagogika kollejlari ta'lim muhitiga muvaffaqiyatli o'tkazish mumkin. Pedagogika kollejlari bo'lajak tarbiyachilarni tayyorlashda faol texnologiyalarning amaliy formati talabga ega:

- dars jarayonida talabaning innovatsion tafakkurini majburiy faollashtirish;
- talabaning o'quv faoliyati faollashuvining uzoq muddatli namoyon bo'lishi;
- innovatsion yondashuvlarni talab qiladigan murakkab muammolar yechimlarini izlashda ijodiy mustaqillikning namoyon bo'lish imkoniyati;
- interfaol texnologiyalar rejimida to'g'ridan-to'g'ri va teskari aloqa yordamida o'qituvchilar va talabalarning o'zaro ta'siri.

Interfaol ta'lim - bu o'quv jarayoni ishtirokchilarining birgalikdagi dialogli o'zaro ta'siri bo'lib, uning davomida ma'lumot almashish jarayonida nazariy tushunish, raqobat muhitiga kirish, biznes hamkorligining yangi tajribasi, muammolarni birgalikda hal qilish orqali amalga oshiriladi. Interfaol texnologiyalar innovatsion ta'lim texnologiyalarining asosi bo'lib, birinchi navbatda kognitiv faoliyatga ta'sir qiladi, o'quvchilar murakkab muammolarni jamoaviy muhokama qilishda eng maqbul yechimni qidirganda yuzaga keladigan qarama-qarshilik, raqobat, fikr almashishni rag'batlantiradi. Bo'lajak tarbiyachilarni tayyorlash uchun interfaol texnologiyalar quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin: evristik suhbat, munozara, aqliy hujum, davra suhbat o'tkazish, ishbilarmon o'yinlar, ularni muhokama qilish bilan innovatsion loyihalar tanlovi va boshqalar.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, an'anaviy texnologiyalar bilan birgalikda qo'llaniladigan interfaol texnologiyalar pedagogika kollejlari bo'lajak tarbiyachilarni tayyorlashning asosiy tarkibiy qismlarini shakllantirishning yetarlicha yuqori darajasiga erishishga imkon beradi. Shu nuqtai nazardan, zamonaviy pedagogika kollejlari ta'lim muhitida eng ko'p talab qilinadigan

innovatsion interaktiv ta'lim texnologiyalari hisoblanadi. Bo'lajak tarbiyachilarning raqobatbardoshligini shakllantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarining xilma-xilligini nazariy tahlil qilish va ularni o'quv muhitida eksperimental tekshirish ularni tavsiflovchi xususiyatlarni ajratib ko'rsatish imkonini beradi.

Pedagogika kollejlarda bo'lajak tarbiyachilarning tayyorlashga hissa qo'shadigan muhim belgi bu talabalarni guruhli o'qitishda o'zaro rivojlanishiga qaratilganligidir. Guruhda qaror qabul qilishning interaktivligi tufayli birgalikdagi ish jarayonida bir xil shaxslarning individual aqliy faoliyatiga qaraganda yuqori sifatli g'oyalar ishlab chiqariladi. Kasbiy raqobatbardoshlikni shakllantiradigan innovatsion ta'lim texnologiyalarining ikkinchi belgisi - bu analitik, tashkiliy, loyihalash, kommunikativ qobiliyatlarni rivojlantirish, noaniq vaziyatlarda vakolatli qarorlar qabul qilish qobiliyati, individual ta'lim yo'nalishlarini qurish va ularni boshqarish qobiliyati. Uchinchi xususiyat turli darajadagi murakkablikdagi o'quv va kognitiv vazifalarni hal qilish jarayonida faoliyatni izchil rivojlantirishga qaratilgan hamkorlikning o'zgaruvchan shakllari shaklida taqdim etilishi mumkin. To'rtinchi xususiyatning namoyon bo'lishi faol sub'ektiv ishtirokga va o'quvchining o'qituvchi bilan va o'quv guruhlarida ichidagi kognitiv o'zaro ta'sirining turli senariylariga qaratilgan.

Shuni ta'kidlash kerakki, innovatsion ta'lim texnologiyalarini tavsiflovchi xususiyatlarning ushbu ro'yxati barcha mavjud yo'nalishlarni to'ldirmaydi, u faqat bo'lajak mutaxassisning raqobatbardoshligini shaxsiy va kasbiy rivojlanishini tashkiliy-pedagogik qo'llab-quvvatlash strategiyasini ishlab chiqish yo'nalishini belgilaydi.

Demak, bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy tayyorlashda innovatsion ta'lim texnologiyalaridan samarali foydalanish muammosini hal etish an'anaviy, interfaol va innovatsion interfaol ta'lim texnologiyalarining maqsadlari, afzalliklari va kamchiliklari bilan bevosita bog'liqdir. Pedagogika kollejlarda bo'lajak tarbiyachilarning tayyorlash uchun interfaol texnologiyalarning innovatsion interfaol usullarining o'ziga xos xususiyatlari quyidagilardan iborat: taniqli va talab qilinadigan ta'lim texnologiyasini bo'lajak kasbiy faoliyatga yo'naltirish va uni

yangi sharoitlarda qo'llash; texnologiyaning yangiligi, ya'ni o'quv jarayonida o'n yildan ortiq bo'lmagan muddatda qo'llanilishi; pedagogika kollejlarda bo'lajak tarbiyachilarni tayyorlash uchun o'ziga xos ilg'or xorijiy texnologiyalardan foydalanish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. Hamidov J.A. Bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarini tayyorlashda o'qitishning zamonaviy didaktik vositalarini yaratish va qo'llash texnologiyasi. ped. fan. dokt. aftoreferat. Toshkent. 2017. - 69 b.

2. Александрова, Н.В. Подготовка будущих учителей гуманитарных специальностей к применению и созданию электронных образовательных ресурсов: автореф. дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.02 /. – Екатеринбург, 2008. – 24 с.

3. Хамидов Ж.А. Бўлажак касб таълими ўқитувчиларини тайёрлашда ўқитишнинг замонавий дидактик воситаларини яратиш ва қўллаш технологияси. Пед. фан. докт. ... дисс. автор. – Т.: 2017. – 24 б.

4. Хамидова Б, Турдиев Н. Ахборотлаштирилган таълим муҳитида бўлажак тарбиячиларни тайёрлашда инновацион методлардан фойдаланиш// “Таълимда замонавий ахборот технологиялари” номли халқаро илмий амалий анжуман. ЖДПИ 2021 йил 23-апрел.